

ОСОБЛИВОСТІ МЕТАЛУРГІЙНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ

Забезпечення ефективної діяльності підприємства потребує здійснення обґрунтованих заходів з формування штату управлінського персоналу та передбачає використання відповідних організаційно-економічних методів. Будь-яка невідповідність наявного управлінського персоналу за його якістю та чисельністю негативно позначається на результатах діяльності підприємства. Така невідповідність є поширеною у сучасних умовах коливання обсягів виробництва металургійних підприємств внаслідок нестабільної кон'юнктури ринків збуту продукції.

Металургія є базовим виробництвом української промисловості, яке забезпечує потреби країни в чорних і кольорових металах. За обсягами виробництва продукції вона посідає провідне місце у формуванні ВВП країни, складає понад 25% промислового виробництва та 34% загального експорту товарів [1]. Україна займає 8-ме місце в рейтингу найбільших країн-виробників сталі, а її частка у світовому виробництві сталі становить 2,4% (рис.1) [2].

Рисунок 1 – Обсяги виробництва металургійної продукції за основними країнами – виробниками сталі у 2011 р.

Основними видами діяльності у складі металургійного виробництва є виробництво чавуну та сталі, що зазвичай належало до галузі – чорна металургія. В сучасних умовах виробництво чавуну, сталі, прокату, феросплавів, труб займає 1/4 всього промислового виробництва країни. За даними Держкомстату, у 2011 р. експорт чорних металів складав 37,3% від всього обсягу експорту, частка чорної металургії в бюджеті країни – 30%, а частка металургійної продукції в загальному обсязі валютних надходжень від експорту дорівнювала 40% [3]. На сьогодні чорна металургія забезпечує понад 20% ВВП країни, 12% загального обсягу податкових надходжень до державного бюджету та створює приблизно десяту частину валової доданої вартості [4, с. 28]. На підприємствах металургійного виробництва працює понад 15% зайнятих у промисловості.

До складу чорної металургії України входить 50 основних підприємств: 16 металургійних комбінатів і заводів, 3 феросплавних заводи, 16 коксохімічних заводів, 6 трубних заводів, 8 гірничозбагачувальних комбінатів і 3 основні заводи металоконструкцій. Ці підприємства забезпечують понад 560 тисяч робочих місць у найпотужніших промислових районах країни: Донбас, Придніпров'я, Криворіжжя [5, с. 283].

Металургійні комбінати України є основними підприємствами галузі, які за своєю ресурсною базою, технологічними процесами, результативністю діяльності є дуже різномірними. Найбільшими виробниками сталі в Україні є: група «Метінвест» (МК Азовсталь, ММК ім. Ілліча, Єнакіївський МЗ), корпорація «ІСД» (Алчевський МК, Дніпровський МК ім. Дзержинського), АрселорМіттал Кривий Ріг, Запоріжсталь. Частка сімох найкрупніших підприємств в структурі внутрішнього виробництва чорних металів складає близько 90%, тоді як інші дев'ять підприємств забезпечують не більше 10% виробництва сталі.

Спільною особливістю для найбільших підприємств металургійного виробництва є те, що ці підприємства – містоутворюючі та є основою трудової зайнятості населення міст, фінансово і організаційно підтримують територіальну систему надання соціальних послуг. Тому погіршення позицій чи закриття (скорочення) виробництва на цих металургійних підприємствах негативно позначиться не тільки на самих підприємствах, а й на соціально-економічному становищі регіонів. Це обумовлює їх вимушеність мати на своєму балансі соціальні й інфраструктурні об'єкти та утримувати надлишкову чисельність персоналу, що сприяє додатковому навантаженню на фонди оплати праці.

Невеликі металургійні підприємства які належать переважно до переробної та «малої металургії», не мають повних технологічних циклів виробництва. А відсутність стратегії розвитку на цих підприємствах робить їх особливо залежними від коливань на внутрішньому та зовнішньому ринках збуту (80% всього металургійного виробництва експортоорієнтоване, а на деяких підприємствах обсяг експорту складає до 95-100% від загального обсягу виробництва).

Малі підприємства є інвестиційно непривабливими так як мають низьку продуктивність праці, значний ступень зношеності більшості основних фондів (понад 65%), низький рівень завантаження виробничих потужностей підприємств (не більше 58,8%), високу собівартість [6]. Так, інвестиції на 1 тону сталі на малих підприємствах складають 146 грн., що у 2,58 рази менше ніж на провідних підприємствах металургійного виробництва, а рентабельність діяльності є нижчою на 7%

Різні організаційно-технічні умови функціонування підприємств, специфіка технологічних процесів на кожному підприємстві, обумовлюють необхідність групування підприємств за певними ознаками з метою визначення спільних особливостей та тенденцій розвитку. Це надасть можливість запропонувати диференційований підхід при розробці науково-методичних рекомендацій та пропозицій для вітчизняних підприємств металургійного виробництва.

Література:

- 1 «Пріоритети та важелі модернізації металургійної галузі України». Аналітична записка. [Електронний ресурс] –Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/886/>
- 2 Кулик І. М.Сучасний стан та основні фактори розвитку чорної металургії в Україні / І. Кулик // БІЗНЕС ІНФОРМ. 2012. – № 5. С. 116-121.
- 3 Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Татар М.С., Гребенікова О.В. Аналіз індикаторів конкурентоспроможності металургійних підприємств України / М.С.Татар, О.В. Гребенікова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики 2011. –№4 (16). С. 28-40.
5. Шикова Л. В. Аналіз розвитку гірничо-металургійного комплексу України на сучасному етапі / Л. В. Шикова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць / ПДТУ. – Маріуполь, 2011. – Т. 3. – С. 282-286.
6. Мазур В. Металургія України: стан, конкурентоспроможність, перспективи [Електронний ресурс] // В. Мазур / Дзеркало тижня. – 2010. – №8. – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/metallurgiya_ukrayini_stan_konkurentospromozhnist_perspektivi-59365.html